

Izhaja
vsak mesec enkrat.
—
Uredništvo in uprav-
ništvo je v
Salendrovi ulici št.6.

MOJ DOM

Oglase se računa po
posebnem ceniku.
Tiska tiskarna Makso
Hrovatin v Ljubljani.
Odgovorni urednik:
Ivan Frelih

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Štev. 6.

Ljubljana, 30. junija 1927.

Leto VII.

Vsem obrtnikom v Sloveniji!

Vsa obrt v Sloveniji se nahaja v veliki gospodarski krizi in če jo hočemo rešiti, je poduzeti vse korake, da se zopet oživi in pospeši. Obrt, industrija in trgovina trpe večinoma radi pomanjkanja dela, čemur je naravna posledica, da je treba zopet iskati dela in s tem pridobiti višje dohodkov. Največja ovira, da se gospodarstvo ne razvija normalno, je stanovanjska zaščita najemnikov in dokler bo vladalo v tem vprašanju prisilno gospodarstvo, toliko časa se ne bo moglo normalno razvijati in pri tem naravno trpi največ obrt. Ko so postali v naši državi lokali izven stanovanjske zaščite, se jih je pričelo popravljati, prezidavati, pri čemur so največ zaslužili obrtniki. Radi odprave zaščite poslovnih prostorov pa ne vidimo nobene obrtnika na cesti, temveč je poslovnih prostorov zadosti na razpolago in so najemnine že precej padle in je pričakovati še nadaljno padanje najemnin za poslovne prostore.

Ko bo prenehala s 1. novembrom t. l. zaščita vseh stanovanj, potem se bo začelo zopet novo gospodarstvo pri stanovanjih, to se pravi, da se bodo najemnine za nekatera stanovanja še nekoliko povišala t. j. do zlate paritete, zato pa se bodo popravljale hiše, zlasti pa stanovanja. In kedo bo imel pri tem delo in zaslužek? V prvi vrsti obrtniki skoro vseh vrst in seveda tudi mnogi delavci. Brezposelnost bo s tem takorekoč odpravljena. Nismo bili nikoli demagogi in vsako stvar stvarno utemeljujemo. Vsakomur mora biti jasno, če ni popolnoma zaslepljen, da se toliko časa ne bodo stanovanja in hiše popravljale, dokler se popolnoma ne odpravi stanovanjski zakon in prisilno gospodarstvo. Vse te okolščine so upoštevale tudi vse trgovske in obrtne zbornice v naši državi in tudi večina drugih korporacij ter so se skoro brez izjeme izrekle, da mora s 1. novembrom 1927 prenehati vsaka stan. zaščita, ker drugače bo še nadalje radi tega nerešenega vprašanja trpela vsa obrt, trgovina in industrija.

Nasprotno stališče v tem velevažnem vprašanju zavzema kakor smo že poročali v zadnji številki »Mojega Doma« predsednik obrtnih združenj za Slovenijo g. E. Franchetti, ki se je izrekel za podaljšanje poslovnih prostorov in stanovanj obrtnikov, dasiravno lokali že dve leti niso bili zaščiteni, stanovanja obrtnikov pa ne od 1. novembra 1926. G. Franchetti zahteva, da bi se nekaj podaljšalo, kar ne obstoji več, iz česar vidimo, da g. predsednik niti stanovanjskega zakona in novele ne pozna in najbrže ni niti čital. Če bi bil o stvari poučen, bi ne mogel nekaj nemogočega zahtevati. Ni pa pomislil, pri tem tudi na to, kako škodo dela s tem vsem obrtnikom v Sloveniji, razen morda njegovi stroki, če bi se stan. zakon na njegovo željo zopet podaljšal.

Kot organizacije vseh hišnih posestnikov v Sloveniji nismo nikakor voljni prenašati nasprotovanj našim nujnim potrebam od onih oseb, kateri imajo od posestnikov največ zaslužka in koristi. To so ravno obrtniki. Dolžnost obrtnikov je, da proti izvajanjem g. Franchettija, svojega predsednika odločno protestirajo in zahtevajo, da svojo izjavo prekliče. V nasprotnem slučaju pa naj obrtniki sami podajo svoje mišljenje, ki ga naj uveljavijo na zborovanju obrtnikov in zahtevajo, da se tako važna vprašanja rešujejo na plenarnih zborovanjih, ne pa kaka posamezna oseba, ki je slučajno sama pri tem zainteresovana in se boji za svojo korist, ne pa za splošno. Pozivamo torej vse obrtnike v Sloveniji, da podajo v najkrajšem času odločno izjavo, kako stališče so zavzeli v stan. vprašanju. Ako ne dobimo dovoljnega odgovora, bomo v tem pogledu izvedli svojo organizacijo, nadalje in podpirali tiste, ki v splošnem interesu zagovarjajo, da bo lastnina zopet prosta postala, vsakega prisilnega gospodarstva, kar bo v največjo korist obrtniku samemu. Sedaj imajo besedo obrtniki.

Odbor.

Slabo plačevanje naročnine in članarine

Vsi hišni posestniki vztrajno zahtevajo odpravo stan. zaščite, znižanje davčnih bremen in raznih drugih ugodnosti. Vse te zahteve so tudi upravičene, toda pri tem posestniki niti ne pomislijo, kako bodo vse to dosegli in izvajali, če bodo za organizacijo tako malomarni in malo žrtvovali, kakor do sedaj. Prišli smo do zaključka, da je bolje, če vse pustimo na stran in se ukvarjamo z drugim poslom, kakor z organizacijo hišnih posestnikov. Saj v nekaterih krajih vse delo počiva in ne vemo, če se res posestnikom v tistih krajih tako dobro godi, da nimajo za svoje koristi nobenega smisla in si najbrže mislijo, sedaj bodo volitve v Narodno skupščino, volili bomo svoje strankine kandidate in s tem nam bo že zadosti pomagano. Imena krajev, kjer društva nič ne delujejo, bomo priobčili v prihodnji številki.

Današnji številki smo priložili opomine za naročnino »Mojega Doma« ter prosimo dotične naročnike, da takoj poravnajo zaostala naročnina za leto 1927 ali tudi še za nazaj, če so še na dolgu. Sedaj je mesec junij, a ni plačalo še niti ena četrtina vseh naročnikov »Mojega Doma« za tekoče leto, kar smatramo za skrajno malomarnost. Tiskarna vendar ne more lista brezplačno tiskati, to so si na jasnem menda tudi hišni posestniki sami. Če nočete lista plačevati, potem ga ne bomo več izdajali in škodo bodo imeli posestniki sami, ko ne bodo nikjer dobili potrebnih informacij. V drugih državah se posestnikom slabše godi kot pri nas, a imajo mnogo več smisla za svoja društva in imajo na 100 tisoče članov, pri nas pa nas

je sram število objaviti. Torej še enkrat, storite takoj svojo dolžnost, drugače je izšla sedaj zadnja številka »Mojega Doma«.

Ravno tako malomarnih je več sto ljubljanskih hišnih posestnikov, ki še do danes niso plačali neznatne članarine za leto 1927, dasiravno so bili k temu že večkrat pozvani.

Društvo je doseglo za posestnike že izvanredno mnogo ugodnosti in sedaj se mu ti posestniki izkazujejo hvaležnim s tem, da niti bore članarine ne plačajo. Vsi stanovi drage volje mnogo žrtvujejo za svoje organizacije, hišni posestniki pa zabavljajo, kritikujejo, hočejo vse mogoče doseči, ko pa dobi položnico ali pride inkasant, pa se niti za to ne zmenijo. Pove-mo odkrito veliko malomarnost, ki se je pokazala letos pri neštetih posestnikih. Po prejeti položnici niso plačali članarine, na opomine se niso nič zmenili in ko smo bili primorani po posebnem odposlancu pobirati članarino na domu, pa se je posestnik ali posestnica izgovorila, bo že sam ali sama prišla plačati v pisarno, to se reče z drugimi besedami, da neče več članarine plačati. Potem smo zopet dotične posestnike in posestnice posebno pozvali s posebnim pismom, kar nas stane zopet dela in denarja in tudi za to se ne zmenijo. Če se dotični ne sramujejo takega postopanja napram svoji organizaciji, se tudi mi ne bomo sramovali, da bomo pričeli priobčevati imena vseh tistih posestnikov in posestnic, ki nočejo plačati pravočasno članarine. Odbor bo primoran vse skupaj prepustiti svoji usodi, če se posestniki sami nočejo v tem pogledu poboljšati.

Na ta način nam je vsako delo onemogočeno in ste sami krivi, če ne bomo imeli uspeha. Brez denarja pa ni prav ničesar na svetu, kar menda vedo tudi hišni posestniki. Storite dolžnost, sedaj je še čas!

Po 1. maju

Protestni shodi, resolucije, ankete, raznovrstni dopisi v časopisih, pritožba na zvezo narodov in ligo rada itd. so se vršili in obetali pred 1. majem z motivacijo, da bo dne 1. maja t. l. nešteto najemnikov na cesti in da se bodo stanovanja kar en gros odpovedala. Toda pretekel je 1. maj, kakor po navadi brez incidentov in tako tudi najemniki prav lahko prenašajo stanje po 1. maju 1927, ne pa hišni posestniki.

Stanovanjska novela z dne 23. oktobra 1926 je res nameravala izvršiti likvidacijo stan. zakona in vprašanja, toda posegla so vmes nižja in višja stanovanjska sodišča in začela kakor po navadi razlagati posamezne člene stanovanjske novele, ki so bile nam v prilog ravno nasprotno in seveda povsod v škodo hišnim posestnikom. Člen 8. novele z dne 28. oktobra 1926 jasno določa, da se s 1. majem 1926 preneha dodeljevanje stanovanj, izuzeti so pa samo državni uradniki, premeščeni iz službene potrebe po 1. maju 1927. Mislimo, da ni jurista v državi, ki bi zamogel ta člen drugače tolmačiti, kakor v tem smi-

slu, da drž. uradniki, ki so iz službene potrebe, torej ne na lastno prošnjo premeščeni po 1. maju 1927 iz enega kraja v drugega, da imajo ti še pravico do delitve stanovanja, prav nikdo drugi pa ne. Torej seveda tudi ne drž. služitelji, poduradniki itd. Tako je bilo mišljeno pri sestavi tega določila in prav nič drugače. Če ga sedaj stanovanjska sodišča prve in druge stopnje drugače razlagajo, delajo to protizakonito in v izrečno škodo hišnim posestnikom. V tem smislu je bilo izdalo tudi ministrstvo pojasnilo z dne 23. aprila 1927, da imajo do stanovanja po 1. maju 1927 pravico samo drž. uradniki, premeščeni iz službene potrebe po tem roku. Nekatera stanovanjska sodišča, so tudi bila pričela vže v tem pravcu delovati in nakazovati stanovanjska samo po 1. maju premeščenim uradnikom.

Toda prišlo je višje stanovanjsko sodišče v Beogradu, pa napravilo v enem konkretnem vprašanju obširno razsodbo in jo v temeljilo, da imajo pravico do stanovanja vsi drž. nameščenci, ne glede kedar so bili premeščeni. Naravno je, da so dotični sodniki, sami najemniki, začeli zakon tako razlagati, da je njim v korist in ne v škodo. Rekli so, če imajo pravico uradniki do stanovanja po 1. maju, imajo tako pravico eo ipso tudi oni drž. uslužbenci, ki so bili ostali brez stanovanja pred 1. majem 1927. Če torej država izda kako postavbo, po kateri dobe kake osebe posebne pravice, se jim znižajo davki in takse, odpišejo kazni, potem bi naenkrat prišli vsi drugi preden je stopila v veljavo tista postava in enako zahtevali. Pri vsaki stvari bi šla stvar torej dalje naokrog, in zmeda bi ne bilo konec. Na ta način ne bo noben zakon dajal več garancije za pravo tolmačenje in pojmovanje. Dosedaj smo imeli vsaj to sigurnost, da je zakon stopil z gotovim dnevom v veljavo, sedaj pa niti tega več ne bo, če bo ostalo pri navedeni praksi. Mesto da bi bilo ministrstvo socialne politike razsodbo višjega stan. sodišča zavrnilo in dalo okrožnico, da je taka razlaga in postopanje nepravilno in nezakonito, pa je dotično razsodbo osvojilo in jo dalo v vednost in ravnanje vsem višjim in nižjim stan. sodiščem v državi. In sedaj se je pričela zmeda dalje! Višja stanovanjska sodišča ali pa tudi nižja, ki so poprej delovala v pravilnem smislu, so se sedaj oklenila razlage ministrstva in izdajati odločbe v smislu beogradskega višjega stanovanjskega sodišča.

Kar je ministrstvo poprej samo odredilo in pojasnilo, to je sedaj preklicalo ali prezrlo.

Pri dodeljevanju stanovanj pa je šlo ljubljansko stan. sodišče tako daleč, da jih dodeljuje drž. uslužbencem brez razlike kedar so bili v Ljubljano premeščeni. Dobil je stanovanje nakazano n. pr. učitelja, ki ima slučajno pri sebi očeta upokojenca. Nadalje ločena žena trgovca, ki nima nobenega otroka pri sebi, a je sedaj v drž. pomožni službi in je prišla pred več leti slučajno v Ljubljano. Torej vsi tisti drž. uslužbenci zlasti samci, ki niso imeli dosedaj nobenega upanja do stanovanja, bodo sedaj vsi prišli na vrsto, vsi drugi domačini meščani pa bodo brez stanovanja. Kam bodo šli, tega nihče ne vpraša. Nerazumljivo nam je, da se ne ganejo brezstanovalci in sploh meščani, da se je pričelo tako z njimi postopati. Če bi gospodarji sami oddajali, kakor je bilo mišljeno, bi tisti samski drž. uradniki ali ki so sedaj stanovali v skromnem stanovanju, ostali na svojem mestu, prazno stanovanje pa bi dobile večje družine, ki res stanovanja potrebujejo.

Ne smemo prezreti, da višje stanovanjsko sodišče utemeljuje svoje odločbe s tem, da je boljše če dobijo prazna stanovanja drž. uslužbenci brez kake razlike,

kakor pa da bi stanovanja ostala prazna, ker bi bilo to na škodo hišnim posestnikom. Lepo se zahvaljujem za tako naklonjenost višjega stan. sodišča v Beogradu.

Višje stanovanjsko sodišče v Zagrebu, ki je sedaj obstajalo iz treh senatov, je razpuščeno in je postavljen samo eden senat. Ta pa hoče baje soditi zopet ravno nasprotno, kakor je poprej odločeval senat za Slovenijo, ki je imel še dosti smisla za pravo tolmačenje zakonitih določb stan. zakona. Ker je senat za Hrvatsko delal protivno zakonu, je bil razpuščen in sedaj hoče še novi senat za Slovenijo in Hrvatsko se posluževati načel razpuščenega senata. Ta senat je šel tako daleč, da je potrdil odločbe prve instance, ko je bilo stanovanje dodeljeno pred 1. majem 1927, a odločba ni ostala pravomočna. Člen 8. pa jasno odloča, da odločbe o dodeljevanju, ki ne postanejo do dne 1. maja izvršne, se ne smejo izvrševati. Za kogar ni to določilo jasno, temu ne moremo pomagati. Pa kljub temu se izda taka razlaga višje instance.

Najboljše je ukrenilo stanovanjsko sodišče prve stopnje v Ljubljani, ki je enostavno v listih razglasilo, da se cel mesec julij ne bodo vršile obravnave, torej da bo vse delo pri uradu ves mesec počivalo. Ta pa je res dobra! Še vedno veljavni člen 20 stan. zakona z dne 15. maja 1925 pa predpisuje, da se morajo izpraznjena stanovanja dodeljevati enemu izmed prijavljenih prosilcev najkasneje v petih dneh po izselitvi. Če ni nobenega prosilca se stanovanje nabije na deski in če v petih dneh še ni nobenega prosilca, se da gospodarju na prosto razpolago. Sedaj bo pa meseca julija vse počivalo in se bo pričelo z delom šele čez en mesec. Ker se pa v vseh slučajih delajo razne pritožbe, bodo stanovanja ostala štiri do pet mesecev prazna, mesto da bi bila zasedena v petih dneh ali pa takoj, če bi ne bilo stan. zakona. To se vidi kaka škoda se dela s to zaščito hišnim posestnikom in ravno tako najemnikom, ker ostanejo stanovanja prazna. Ker pa takega absolutističnega postopanja nismo mogli prenašati, bomo v tem pogledu storili nemudoma korake, da pride zopet do rednega delovanja ali pa naj vsako poslovanje preneha, s čemur bo vsem pomagano.

Tako smo kratko navedli, kake zdevne krivice se gode po 1. maju najemnikom, ko so faktično naenkrat na slabšem hišni posestniki. Ves hrušč in vpitje najemnikov je bil brez pomena, zakar so poskrbeli drž. uradniki sami pri razlagi stan. zakona. Ker pa nismo več voljni prenašati vseh krivic, ki se jih napram nam dovoljujejo razni gospodje, bomo proti temu priredili v kratkem veliki protestni shod in povedali vsej javnosti, kedo ne spoštuje in krši zakon, posestnike se pa kaznuje z vsemi mogočimi globami, če se napravi le najmanjši prestop. Tako velikih krivic mora biti enkrat konec! Naša mera je polna. Hišni posestniki, vzdramite se in pojdite z nami skupaj na boj za naše pravice.

Kongres hišnih posestnikov v Splitu

O binkoštnih praznikih, dne 5. in 6. jun. t. l. se je vršil v Splitu IV. kongres hišnih posestnikov (Svojine), ki je bil zelo dobro obiskan ter se ga je udeležilo okrog 150 delegatov iz vseh večjih mest in krajev naše države. Na kongresu so bile zastopane tudi organizacije tujih držav, Rumunske, Ogrske, Nem. Avstrije, Nemčije, Francoske in drugih. Iz Slovenije se je udeležilo okrog 50 odposlancev ter so bila zastopana prav vsa naša društva posestnikov iz Hrvatske, Slavonije ter Dalmacije,

ki je določila običajni dnevni red ter stavila razne predloge za zborovanje centralne organizacije.

V nedeljo ob 9. uri dopoldne je otvoril predsednik Glav. zveze g. dr. Mihajlo Marinković iz Beograda IV. kongres »Svojine« s pozdravom na obilno udeležbo, zlasti pa tudi zastopnike iz tujih držav. Nato je poročal o delovanju Glavne zveze v pretekli dobi kakor tudi o denarnem prometu. Očrtal je namen organizacije, ki jo je treba spopolniti z ustanovitvijo društev v vseh večjih krajih kakor tudi z ustanovitvijo lastne banke in zbornic posestnikov. Poročilo se je vzelo z odobravanjem na znanje. Nato so se takoj vršile volitve za posamezne sekcije in sicer:

1. Sekcija za likvidacijo stan. zakona in določitev višine najemnine po 1. novembru 1927 pod predsedstvom dr. Požara iz Ljubljane.

2. Za davke in takse pod predsedstvom polkovnika Juraj pl. Čačkoviča.

3. Krediti in zavarovanje pod predsedstvom dr. Marinkoviča.

4. Za razširjenje in izpopolnjenje »Srednjeevropske delavne zajednice« »Zveze društev hišnih in zemljiških posestnikov« pod predsedstvom dr. Pilara iz Zagreba.

5. Akcija proti uvlačenju komunističnih idej v zakonodajno sodno in upravno prakso pod predsedstvom Ivana Frelaha iz Ljubljane.

6. Osnutek posestniških zbornic in izvedba naših organizacij pod predsedstvom ing. Stiasni iz Zagreba.

Te sekcije so pričele takoj po kongresu z delom ter so posel nadaljevale popoldne in izgotovile primerne resolucije za glavno zborovanje drugega dne.

V nedeljo zvečer se je vršil pozdravni večer s skupno večerjo v hotelu »Bellevue«, ki je bil izvanredno dobro obiskan in je potekel najanimiraneje in v zadovoljstvo vseh navzočih. Večer je vodil predsednik dr. Marinković, ki je pozdravil vse navzoče, zlasti pa zastopnike iz tujih držav. V imenu društva posestnikov iz Splita je pozdravil zbrane delegate podpredsednik dr. Bulič, povdarjajoč, da malo mesto Split nudi udeležencem ono, kar jim more, zlasti pa bratsko ljubezen in zagotovila iskrenosti ter veselja, da smo zbrali zgodovinsko mesto Split za naš kongres, ki naj bo tudi zgodovinsko zato, da s tem kongresom posestniki dosežemo zopet prostost nad svojo lastnino, ki pomenja uničenje vsega gospodarskega življenja. V drastičnih primerih navaja krivice, ki se gode posestnikom s stan. zakonom.

Tu je goste je pozdravil polkovnik Čačkovič, izražajoč velik pomen mednarodnega skupnega delovanja vseh evropskih hišnih posestnikov.

V imenu organizacije iz Nem. Avstrije pozdravlja v lepi hrvaščini državni poslanec in podpredsednik Zveze Egon Pistor iz Gradca. Nato so pozdravili dr. Sende iz Budimpešte, kapiten Castescu iz Bukarešte, Blumauer iz Dunaja v imenu svojih organizacij. V imenu Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo je pozdravil predsednik Frelah iz Ljubljane v daljšem govoru, povdarjajoč važnost organizacije in potrebo skupnega nopolitičnega delovanja, če hočemo doseči uspeh. Omenjal je, da naše delo ne obstoji samo v odpravi stan. zakona, temveč imamo še polno drugih važnih nalog na gospodarskem polju. Zlasti moramo delovati v vsakem oziru, da ostane naša lastnina neokrnjena, ker le s tem je zasigurana bodočnost državi in dobremu gospodarstvu. Napil je skupnemu delu v varstvo naše lastnine. V imenu Slovencev kot bratskega naroda je napil bratom Hrvatom in Srbom dr. Požar iz Ljubljane, ki je omenjal zgo-

dovino Dalmacije in našo skupnost in prijateljstvo že dolgo let. V imenu občine ljubljanske je kongres pozdravil član sveta g. Jože Pirc iz Ljubljane. Pri tem je odločno in kategorično izjavil, da ne bo odpravil noben stan, zakon stanovanjske bede, temveč samo zidanje novih hiš in naj v tem pogledu služijo za vzgled drugim mestom občina ljubljanska, ki je zidala že mnogo hiš in s tem stanovanjsko bedo v Ljubljani že skoro popolnoma odpravila. Slovence je pozdravil dr. Pilar iz Zagreba. Nato so govorili še razni drugi domači govorniki ter se je zapela pri tem marsikatera domača narodna pesem.

Dne 6. junija t. l. se je vršilo v krasnem splitskem Narodnem gledališču nadaljevanje kongresa ter se je najpoprej izvolil odbor in sicer za predsednika dr. M. Marinkovič iz Beograda, za prvega podpredsednika Ivan Frelj iz Ljubljane in J. Milanovič iz Sarajeva za drugega podpredsednika. Nadalje so bili izvoljeni dr. Požar iz Ljubljane, Stanko Kallaš iz Maribora. Nadalje odborniki iz Srbije in 5 odbornikov iz Hrvatske, med temi nekaj novih. Nato se je odobrila dosedanja članarina ter se določilo, da se prihodnji kongres v letu 1928 vrši v Novem Sadu.

Ob 10. uri je predsednik dr. Marinkovič otvoril manifestacijsko zborovanje, pozdravil številne udeležence, ki so napolnili gledališče. Pozdravil je velikega župana splitske oblasti dr. Peroviča, nadalje zastopnika ministrstva socijalne politike inž. Mladinca ter mestnega župana dr. I. Tartaglijo. Nato je predlagal odposlati vdanostne izjave Nj. Vel. Kralju Aleksandru I., kar se je sprejelo z velikim navdušenjem. Prišel je nadalje takoj s predlaganjem sklenjenih resolucij, ki so se vse enoglasno odobrile.

Resolucije bomo radi pomanjkanja prostora priobčili v prihodnji številki.

V srbo-hrvaščini je zbor pozdravil narodni poslanec g. Pistor, ki je povdarjal nevarnost komunizma za posestnike ter opisoval nevzdržne in obupne razmere hiš. posestnikov v Nem. Avstriji, ki jih hočejo socijaldemokrati popolnoma uničiti in doseči, da bi srednji stan popolnoma izginil iz površja. Skupščino so pozdravili še vsi ostali zastopniki iz prvih držav in nekateri domačini, ki so izražali skupno misel, da je stanovanjski zakon največje zlo za vse stanove in splošno gospodarstvo ter se mora v vseh državah prenehati s prisilnim gospodarstvom, kar bomo dosegli pa le s skupnim vztrajnim delom. Ob 12. je predsednik kongres zaključil s pozivom na nadaljnje delo.

Stanovanjsko vprašanje v ljublj. Oblastni skupščini

(Poročilo referenta fin. odseka g. prof. Jarca v ljubljanski oblastni skupščini.)

Ako vzamemo v roke jako zanimivo poročilo Delavske zbornice za Slovenijo za leto, najdemo v njem, da se ceni povprečna potrošnja v Sloveniji na osebo in leto od letnega dohodka ca 50% za živila, 11% za obleko, 4% za kurivo in razsvetljavo, 15% za pijačo (50 l vina, 13 l piva in 3 l žganja povprečno na osebo) in le 8% za stanovanje. In vendar vidimo, da se ljudje za cene živil, pijač in obleke le malo zanimajo, pač pa je vprašanje stanovanja, za katero troši naš človek le polovico tega, kar ga stane pijača, najbolj akutno in obenem polje najbolj cvetoče demagogije. To je zaradi tega, ker je gotovo, da sega stanovanjsko vprašanje najgloblje v vse naše družabno življenje. Povej mi, kako stanuješ, pa ti povem, kdo si! Ker je stvar tako važna, je treba, da jo razmišljamo trezno brez demagogije.

Ugotovimo lahko najprej, da stanovanjsko vprašanje ne obstoji na kmetih, kjer stanuje prebivalstvo razven 10—20% v lastnih hišah, pač pa v mestih in industrijskih krajih, kjer stanujejo ljudje 75—80% v najetih stanovanjih.

Vzrok stanovanjske bede in stanovanjskega vprašanja je svetovna vojna. Zaradi nerentabilnosti zidanja stanovanjskih hiš in zaštite najemnikov je zaostala pri nas stavbena delavnost. Rentabiliteta stanovanjskih stavb je bila minimalna v primeri s trgovsko in industrijsko rentabilnostjo. Ker pa je stanovanjsko vprašanje posledica tako težkega pretreslaja, kakor je bila svetovna vojna, ga ne moremo odpraviti na brzo roko, ampak le stopnjema. Število stanovanj, ki jih manjka samo v Ljubljani, ne moremo pričarati čez noč, ampak le s smotrenim delom v daljši dobi.

Ta problem je dalje sam po sebi kompliciran. Pred vojno smo imeli dva tipa naseljevanja: angleško-ameriški tip, po katerem se nahajajo v središču mest biroji, trgovine itd., v neposredni okolici pa male stanovanjske hiše uradništva in delavstva in pa nemški tip, po katerem stanuje prebivalstvo v stanovanjskih kasarnah. Pravijo, da je temu vzrok nemška miselnost, ker je Nemec po svojem značaju bolj nagnjen k družabnosti kakor Anglež ali Amerikanec. Odločitev: ali mala družinska hiša ali stanovanjska kasarna nikakor ni enostavna, kakor bi se zdelo na prvi pogled!

Rešitev stanovanjskega vprašanja otežkočuje tudi naš zastareli in silno okorni stavbeni urad. Ta otežkoča zidanje malih hiš in pospešuje zidanje velikih, ki bodo prišle gotovo vedno v poštev n. pr. kot stanovanjske hiše za samce! Pred leti sem bil v Jeni in si tam ogledal, kako so v Zeissovi ustanovi to važno vprašanje, ki je tudi za nas nujno, sijajno rešili. Samski delavci imajo tam poleg spalnih prostorov svoje kopalnice, čitalnice, kuhinje itd.

Rešitev stanovanjskega vprašanja je odvisna zlasti od cene stavbišč. Stanovanjsko vprašanje je pravzaprav problem rentabilnosti. Znižajte sedanjo še vedno oderuško obrestno mero za hipoteke na 4 do 5% za prvo hipoteko, pa bodo rastle hiše kakor gobe po dežju. Končno je važna cena stavbenega materiala, pri čemer je najbolj kvarno monopoliziranje in karteliranje stavbenih podjetij dotičnih tovarn in opekarn.

Reševanje stanovanjskega vprašanja je v prvi vrsti naloga občin. Ona raztegne lahko svoj pomerij z graditvijo električnih železnic, cest in ulic, ona mora skrbeti za pravočasno napeljavo vodovodov, plina in elektrike in za kanalizacijo. Njega naloga je tudi gradnja hiš za lastne nastavljenice in za samske delavce v zvezi z delavskimi kuhinjami.

Oblast more po mojem mnenju to važno vprašanje pospeševati le indirektno. Predvsem s pametno davčno politiko in zlasti s tem, da posreduje tistemu, ki zida, primeren kredit. Ustanoviti bi kazalo pri nas takozvani »Wohnungsfürsorgefond«, kakor je obstojal v Avstriji, ki je posredoval kredit za stavbne zadruge, prevzemal garancijo za drugo hipoteko in pod gotovimi pogoji tudi doplačeval obrestno diferenco. Najeti kar na slepo veliko svoto, recimo 30 milijonov, za zidanje hiš, bi bilo nespametno, brezplodno in za kredit oblasti nevarno.

Treba je stvar dobro premisliti in čimprej sklicati stanovanjsko anketo, ker je stvar nujna. To predlaga odsek skupščini, ker bomo po odsekovem mnenju le na ta način spravili s pota to tako važno in nujno vprašanje.

To so lepe besede poročevalca v ljubljanski skupščini, za kar mu izrekamo zahvalo.

Počaščenje dveh za naše delo zaslužnih mož

Dne 22. aprila je priredilo društvo bu poseben častni večer, ki se ga je udeležilo mnogo posestnikov v Zagrebu. Številno povabljenih odličnih odbornikov in članov s svojimi damami, med drugimi tudi veliki naš prijatelj g. A. Aleksander in društveni podpredsednik. Zagrebško društvo je bilo imenovalo našega predsednika g. Frelja za zasluge, ki si jih je pridobil za občno našo stvar, svojim častnim članom. Enako je imenoval pa tudi glavni Savez hišnih posestnikov cele države predsednika zagrebskega društva hišnih in zemljiških posestnikov g. polkovnika Juraja pl. Čačkovića svojim častnim predsednikom. In tako je ob tej priliki najprej g. predsednik Čačković v jedrnatem govoru ocenil zasluge g. Frelja ter mu izročil krasno častno diplomu. Glasno odobravanje je pričalo, da je govornik govoril vsem iz srca. Nato je g. Frelj kot podpredsednik Glavnega Saveza v odsotnosti predsednika z navdušenimi besedami opisal zasluge g. predsednika Čačkovića za organizacijo hrvatskih hišnih posestnikov, njegovo smoteno in taktčno nastopanje za naše pravice pri ministrstvih, itd. ter mu končno izročil diplomu častnega predsednika. Z navdušenjem je sprejela vsa družba tudi ta govor in čestitala odličnemu slavljenču. Ko sta se oba odlikovanca za to počaščenje zahvalila, izrekel je še drugi odbornik slovenske zveze zahvalo Hrvatoma, da so počastili zaslužnega našega predsednika ter čestital obenem kot odbornik Glavnega Saveza g. predsedniku Čačkoviću, izražajoč iskreno veselje, da smo se našli zopet Hrvati in Slovenci v bratski slogi vsaj na gospodarskem polju, kakor smo bili dolgo dobo, vse do preobrata složni v kulturnih in političnih bojih zoper naše nasprotnike; želi še naprej tako složnega delovanja za doseg skupnega cilja, slavljenčima predsednikoma pa, da uživata prav kmalu popolno svobodo hišnega posestva. »Mnoga leta krepko živili!« zadonela je pesem po teh besedah.

Izreklo se je še več krepkih napitnic in vzpodbujajočih govorov, dokler ni pozna ura ločila te prisrčne enodušne družbe.

Razno.

Munijska skladišča v Ljubljani so še vedno velika nevarnost za vse ljubljansko prebivalstvo in ker se v tem pogledu ne gane nobena obast, bomo v teh dnevih pričeli veliko akcijo, ki smo jo pričeli že pred leti z vso energijo. Mislili smo že, da je vsa zadeva urejena in nevarnost odstranjena, sedaj smo pa ugotovili, da lahko najmanjša neprevidnost spravi polovico Ljubljane v razvaline in pride ob življenje lahko na stotine prebivalcev. Ne bomo preje odnehali, da se to za Ljubljano tako pereče vprašanje, ki je tudi v stavbenem oziru velike važnosti, v najkrajšem času ugodno reši in spravi z dnevnega reda.

Shod hišnih posestnikov za Jesenice, Javornik in Koroško Belo se vrši v četrtak, dne 7. julija zvečer, ob 8. uri v restavraciji g. Tancerja na Jesenicah. Poročal bo zvezni predsednik g. I. Frelj iz Ljubljane, natanko na podlagi zanesljivih podatkov o stan. vprašanju in kako je hišnim posestnikom ravnati po sedanji stan. noveli in pa za 1. november 1927. Ker vlada med posestniki polno nejasnosti glede postopka, je neobhodno potrebno, da se vsi posestniki udeležijo tega sestanka.

Shod hišnih in zemljiških posestnikov iz celega slov. bistriškega sodnega okraja se vrši v nedeljo, dne 17. julija v hotelu »Neuhold« v Slov. Bistrici. Med drugimi

govorniki nastopi tudi zvezni predsednik g. I. Frelih iz Ljubljane, ki bo poročal o važnih stanovskih zadevah. Predlagale se bodo tudi razne resolucije strogo gospodarskega značaja.

Interesantna objava. Uradni list št. 33 z dne 26. marca 1972, U. br. 2899/I je priobčil sledečo zanimivo objavo: **Razpust društva.** — Podružnica društva stanovanjskih najemnikov za Slovenijo v Trbovljah je razpuščena, ker že več let ne deluje, ker nima ne članov ne imovine in torej tudi ne pogojev za pravni obstoj. V Ljubljani, dne 16. marca 1927. Po odredbi velikega župana ljubljanske oblasti: dr. Andrejka s. r.

Društvo hišnih posestnikov za Celje in okolico. Redni občni zbor, ki se je vršil dne 30. aprila 1927 v Narodnem domu v Celju po dnevnem redu, je bil dobro obiskan. Društveni predsednik g. dr. Božič je podrobno poročal o delovanju društva v minulem letu in o doseženih uspehih. Po odobritvi računskega poročila in članarinskih prispevkov v sedanji višini, se je vršila volitev odbora za tekoče leto. Enoglasno se je stari odbor brez spremembe na novo izvolilo. Po volitvi je podal društveni predsednik besedo zveznemu predsedniku g. Frelihu, kateri je v daljšem stvarnem govoru razpravljal o dosedanjem delovanju pokrajinske zveze in o uspehih, katere je zveza v korist vseh lastnikov pridobila. Razložil je postopanje pri pogajanju radi najemnine in o odpovedi stanovanj. — Omenil je dalje, naj se, v slučaju, da bi stanovanjski zakon prenehal, ne zahteva pretirane najemnine, akoravno so nekateri najemniki lastnikom nagajali in jim krivico delali. Končno je društveni predsednik vse točke še enkrat kratko ponavljali in podal še nekaj podatkov glede nadaljnjega postopanja v stanovanjskih in davčnih zadevah.

Predavanja obeh gg. govornikov se je z živahnim odobravanjem vzelo na znajje.

Društvo hišnih posestnikov za Celje in okolico naznanja svojim članom, da prometno ministrstvo ni dovolilo letne legitimacije za trikratno znižano železniško vožnjo. Z ozirom na to, se bodo onim članom, kateri so za trajne legitimacije prispevek vplačali, vplačani znesek kot predplačilo na članarino za leto 1928 vračunalo. Kdor pa želi znižano vožnjo, se mora za vsak poseben slučaj obrniti s prošnjo, kolekovanjo za 25 Din, na prometno ministrstvo. Poprej pa dobite potrdilo, da društvo faktično obstoji in da je dotičnik vže 2 leti njega član. Za dolgo vožnjo, kakor Beograd, Split, Sarajevo, Novi Sad, Subotica itd. se v polni meri izplača. Za kratke vožnje pa ne.

Posestnikom sadnih dreves. Kdor želi, da se sadna drevesa (hruške, jabolke, marelice, breskve itd.) pincirajo, to je v zelenem stanju umetno škripajo v svrhu sorazmerne rasti lesa v zvezi dobre obroditve,

ali kdor želi zdravljenje obolelih dreves, naj takoj sporoči Prvem društvu hišnih posestnikov v Ljubljani, Salendrova ulica št. 6, nakar obišče specialist dotičnega gospodarja na njegovem domu. — Daje se tudi poduk v sajenju, gojenju, gnojenju in pravilnem obrezovanju ter zdravljenju dreves želečemu gospodarju na dom.

Pomanjkanje stanovanj? Vsak dan slišite podobne izjave. V časopisih večkrat beremo dalj časa ponudbe za stanovanja, ki se le zelo počasi oddajajo. Prevelikega pomanjkanja stanovanj torej ni. Čemu torej vpitje, da bo 1000 do 2000 strank na cesti? Kdo se ne smeje takim bedastočam.

Realitetna pisarna Prvega društva hiš. posestnikov v Ljubljani, Salendrova ulica 6/II prodaja

Trinadstropno hišo v središču Ljubljane za 270.000 Din.

Veliko hišo ob Tržaški cesti v Ljubljani, s poslovnimi prostori, hlevi ter prostim stanovanjem 4 sob, za 250.000 Din.

Vilo pod Rožnikom, s 3 stanovanji za 270.000 Din.

Hišo z 2000 kvadratnimi metri vrta in velikimi skladišči, v bližini glavnega kolodvora v Ljubljani za 350.000 Din.

Dvonadstropno vilo na Bledu, z velikim vrtom in pohištvom za 180.000 Din.

Enonadstropno vilo na Bledu, z vrtom za 90.000 Din.

Vinogradno posestvo v Haložah, 12 oralov zemljišča, med temi 3 orali vinograda, 700 sadnih dreves, z moderno urejeno hišo in gospodarskimi poslopji za 160.000 Din.

Vinogradno posestvo na Bizeljškem, 12 oralov z lepo vilo za 150.000 Din.

Posestvo pri Celju, sestojče iz ene gostilniške hiše s trafiko in iz ene stanovanjske hiše, ter 7 oralov zemlje.

Enonadstropno hišo v središču Ljubljane za 250.000 Din.

Hišo na Glineah, s 1000 m² vrta za 90.000 Din.

Hišo v Ljubljani za 65.000 Din.

Enonadstropno hišo z vinsko trgovino v Spodnji Šiški za 250.000 Din.

2 hiši v Trbovljah z vrtom za 230.000 Din. Trinadstropno hišo v Ljubljani, s poslovnimi prostori za 1.000.000 Din.

Hišo v Trbovljah, s poslovnimi prostori in vrtom za 125.000 Din.

Hiša s štirimi stanovanji, elektriko, sadnim vrtom in njivo v bližini treh tovarn za 70.000 Din.

Vinogradno posestvo v krasni legi pri Krškem.

Posestvo v Vižmarjih z delavnico za mizarstvo, 3 orale zemlje, 3 šupe za 130.000 Din.

Enonadstropna hiša z gostilno in trgovino v predmestju Ljubljane za 600.000 Din.

Enodružinska hiša, 6 sob, s tri orali zemljišča v Ljubljani za 200.000 Din.

Posestvo v predmestju Ljubljane s 7 oralov zemljišča za 500.000 Din.

Dve vili v Vodmatu pri Ljubljani za 180.000 in 75.000 Din.

Trgovska hiša v Ljubljani za 1.000.000 Din.

Enonadstropna hiša v bližini stolnice za 300.000 Din.

4 hiše v bližini sv. Jakoba v Ljubljani za 400.000 Din, 350.000 Din in 240.000 Din. ter 150.000 Din.

Dvonadstropna trgovska hiša v šentjakobskem predmestju za 350.000 Din.

Trinadstropna hiša z gostilno v središču Ljubljane za 375.000 Din.

Posestvo z gostilno in trgovino ter 20 oralov zemlje pri Domžalah za 150.000 Din.

Enonadstropna hiša v bližini klavnice v Ljubljani za 125.000 Din.

Enonadstropna hiša v bližini Zvezde v Ljubljani, skoro nova za 270.000 Din.

Dvonadstropna hiša v bližini realke v Ljubljani za 250.000 Din.

Velika trgovska hiša v središču Ljubljane za 1.000.000 Din.

Dve hiši v bližini »Zvezde« za 400.000 Din.

Velika hiša z uradnimi prostori v Ljubljani za 800.000 Din.

Dvonadstropna hiša s skladišči in stanovanji za 360.000 Din.

Dvonadstropna hiša v Sp. Šiški z vrtom za 200.000 Din.

Nova trgovska hiša ob Glavni cesti v Sp. Šiški za 350.000 Din.

Dvonadstropna hiša v bližini Vodnikovega trga v Ljubljani za 180.000 Din.

Dve trgovski hiši na Mestnem trgu v Ljubljani po 1.000.000 Din.

Hiša z vrtom v bližini Sv. Petra cerkve v Ljubljani za 300.000 Din.

Nova pritlična hiša z lepim vrtom v Mali vasi pri Ježici za 75.000 Din.

Hiša s trgovskim lokalom in vrtom v Rožni dolini za 300.000 Din.

Nova vila z vrtom v bližini Tivolija v Ljubljani za 220.000 Din.

Nova hiša v Dravljah za 45.000 Din.

Krasno veliko kmetsko posestvo pri D. M. v Polju za 350.000 Din.

Kmetsko posestvo pri Vrhniki, 14 oralov za 140.000 Din.

Enonadstropna hiša z 2 stanovanji v bližini župne cerkve v Kočevju za 75.000 Din.

Manjša hiša v bližini električne železnice v Ljubljani, z lepim vrtom za 75.000 Din.

Skoro nova vila, neposredno ob Bleiweisovi cesti s krasnim vrtom za 600.000 Din.

Hiša s trgovskimi lokali, v bližini frančiškanske cerkve v Ljubljani za 450.000 Din.

Dve veliki hiši tik ljubljanske Zvezde po 1.500.000 Din.

Na prodaj v Ljubljani več stavbenih parcel po ugodnih cenah.

„SLAVIJA“

Jugoslovanska zavarovalna banka d. d.
v Ljubljani

Posluje v vseh zavarovalnih strokah, podružnice in ekspoziture v vseh večjih mestih kraljevine SHS.

Domač zavod, poslovne zveze
s češko Slavijo

Kovaško in kolarsko obrt
priporoča, ter ima v zalogi
različne vozove

MATIJA TERLEP

Sv. Jerneja cesta - Šiška - Ljubljana

Stavbeno podjetje

MATKO CURK

LJUBLJANA MIRJE 1-3

se priporoča za vsa
v to stroko spadajoča dela.

**Vodovodni Instalater,
klepar in krovac**

zaloga škrlc (strešnikov)

Teodor Korn

Ljubljana

Poljanska cesta številka 8